

ליקויי למידה ותפקוד שלי ושלכם, בחיי היום יום ובמחקר

מס' קורס: 320.4159

שנת לימוד וסמסטר: תשפ"ד, 2023-24 שנה ב' סמסטר א'

מרצה: פרופ' שרה רוזנבלום

טלפון ומייל: 8240474-04 rosens@research.haifa.ac.il

שיטת הלימוד: הקורס יתקיים בימי ד' בין השעות 12-16 וכולל שיעורים כפולים של למידה פעילה, הסטודנטים יעבדו על תיאור מקרה אליו יחברו מודל תיאורטי או מסגרת התייחסות, התנסות והתאמה של כלי אבחון ושיטת התערבות. ההתנסויות האישיות, הדיונים והחשיבה המשותפת מהווים חלק משמעותי בקורס. באתר המתקשב של הקורס מצויים חומרים מלוויים לקורס כולל ספרות ומגוון של כלי אבחון וכן יתקיימו דיונים בין המשתתפים. **סטודנטים שיש ברשותם מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקים להנגשה בקורס מוזמנים לפנות אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.**

דרישות מוקדמות: תואר ראשון בריפוי בעיסוק

מועד הקורס: ימי ד' בין השעות 12-16.

מטרות הקורס:

- הכרת תיאוריות, מסגרות התייחסות ומודלים מרכזיים לשם הבנה מעמיקה של **ההתמודדות התפקודיות** היום יומיות עם ליקויי למידה ואבחנות נלוות והשילוב האפשרי שלהם עם תיאוריות ומושגים מרכזיים של הריפוי בעיסוק, פיתוח חשיבה ביקורתית אודות תיאוריות ומודלים אלו והתנסות במשמעות שלהם בעולם הקליני.
- רכישת כלים לניתוח מאפייני התפקוד של המתמודדים עם קשיי למידה ועוד.
- הכרה של כלי אבחון וגישות התערבות קיימות המתאימות לאוכלוסייה.
- פיתוח מודעות למאפיינים התפקודיים שלי כמטפל/ת, עוצמות וחולשות.

דרישות וחובות הקורס: (קורס כפול 4 נקודות)

1. נוכחות חובה – בשל האופי הדינמי של הקורס תנאי זה הוא הכרחי.
2. ביצוע ראיון מובנה לאדם המתמודד עם לקות למידה (הורים לילד, נער, בוגר..) בדגש על התפקוד העיסוקי ושביעות רצון מהחיים והעברת שאלון איסוף מידע. **איסוף המידע כולל הראיון יבוצע החל מהשבוע הראשון של הקורס וממצאיו ילוו את הסטודנט בתהליכי החשיבה והלמידה לאורך הקורס.** הראיונות ישמשו למחקר ולכן יש להחתים המרואייין על טופס הסכמה מדעת.
3. הצגה של תיאור מקרה, כלי אבחון ומודל /מסגרת התייחסות מתאימים, העברה של התנסות אודות המודל, הגדרת מטרות התאמה של גישת טיפול, ביצוע סימולציה וקיום דיון בקבוצה אודות תיאור המקרה שהוצג (ראה פירוט להלן).
4. גלישה בפורום הקורס המתקשב, עיון וקריאת מאמרים וחומרים אחרים, שאילת שאלות והחלפת רעיונות ומידע מהספרות או מכל מקור אחר לשם הבנה של תפקודם של המתמודדים עם לקות למידה ואבחנות נלוות. מומלץ מאוד להיות ערים למתפרסם בתקשורת הכתובה, ברדיו ובאינטרנט אודות המתמודדים עצמם, חוקים, דיונים, אגודות הורים/סטודנטים למען ועוד.
5. השתתפות בהתנסויות האישיות שייערכו במסגרת הקורס ותיעוד חוויה ו/או תובנה אישית תפקודית מדי שיעור.

לקורס של 4 הנקודות **ינתן ציון אחד** למטלות שיבוצעו בזוגות במהלך הקורס ובסופו. לכל זוג תהיה מסגרת זמן כוללת של עד כ 90 דקות להצגה של ארבעת המטלות שלהלן כולל דיון, המטלה החמישית היא אישית.

הערכת הסטודנט, ציון הקורס :

1. הצגה של תיאור מקרה בכיתה על בסיס ראיון לפי מודל Daily Function Homeostasis ושילוב ספרות (כ 40 דקות). 40%
 2. תיאור כלי אבחון שהיה ניתן להשתמש בו להעמקה בהבנה של תיאור המקרה, רציונל לשימוש בכלי ותוצאות ההערכה של האדם בעזרת כלי זה 10%
 3. חיפוש והצגה של מודל תיאורטי ו/או מסגרת התייחסות בספרות שמאפשרת הבנה מעמיקה יותר של היבטים שעלו מהראיון של האדם, הצגה של המודל /מסגרת ההתייחסות ומושגיה והמחשה תוך **התנסות** בחיבור לחיי היום יום של הסטודנטים כיצד זה מאפשר הבנה טובה יותר של תיאור המקרה ושל התנהלותם בחיי היום יום (כ 20 דקות). 20%
 4. הצגה של מטרת טיפול לטווח ארוך ושתי מטרות לטווח קצר לאדם בעקבות התוכנות שעלו מההצגה של תיאור המקרה ודיון בדילמות ששעלו במהלך העבודה על תיאור המקרה (כ 20 דקות) 20%
בכל אחד מהשליבים שתוארו לעיל יש לקיים דיון עם הסטודנטים בשאלות שעולות בעת הכנת החומרים להצגה.
 5. ניתוח מעמיק של התפקוד האישי לאור הידע שנרכש בהתנסויות בקורס, מהחיפוש בספרות, מהצגות מתיאורי המקרה ומהדיונים בקבוצה - 10% מהציון (**מטלה אישית**). מטלה זו תבוצע על בסיס כתיבה של חוויות ותוכנות אישיות במהלך הקורס.
- לשם קבלת הציון יוגשו למרצה בסוף הקורס המצגת של תיאור המקרה כולל האבחון ותוצאותיו, תיאור המודל/מסגרת ההתייחסות כולל האופן שבו הומחשו המושגים לסטודנטים והשאלות שהועלו לדיון, הריאיון המשוכתב ואישור הריאיון חתום על ידי המרואייין . כמו כן יצורף קובץ **אישי** הכולל את ניתוח התפקוד האישי.

תכנית הקורס*: (* החל מה 31.1.24 השעורים אודות המודל/מערכת המושגים וכן תיאורי המקרה מוצגים על ידי הסטודנטים, הנושאים שנכתבו בשיעורים אלו יועברו כפתיחה של כחצי שעה על ידי המרצה)

נושא	תאריך
א. ב ליקויי למידה ועוד במרחב - עולם המושגים, מרחב העשייה והצרכים, מיקוד בתפקוד קמפוס	3.1.24
א. ליקויי למידה ועוד במרחב - עולם המושגים, מרחב העשייה והצרכים ב. מאפייני התפקוד שלי ושלםם - התנסות ודיון	10.1.24 קמפוס
א. OT. רואה אותי והמודל <i>Daily Function Homeostasis (DayFunHome)</i> – המשמעות בקרב המתמודדים עם לקות למידה ב. גורמים מסייעים ומגבילים בלמידה – התנסות ודיון	17.1.24 זום
איתור מוקדם – תיאוריה ומעשה	24. 1.24 קמפוס
מודל הוליסטי של קידום בריאות – למה חשוב למקצוענו הצגה ודיון – תיאור מקרה של האדם המתמודד עם לקות למידה	31.1.24 זום
יהיה בסדר.. משמעותה של התארגנות הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם המתמודד עם לקות למידה	7.2.24 קמפוס
המיקוד בתפקוד איך? הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה	14.2.24 זום
פסיכולוגיה חיובית ובריאות הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם המתמודד עם לקות למידה	21. 2.24 זום
רפוי בעיסוק בגישה של העצמה הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם המתמודד עם לקות למידה	28. 2.24 קמפוס
סינגור עצמי ומשמעותו הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם המתמודד עם לקות למידה	6.3.24. קמפוס

יהיה בסדר.. משמעותה של התאגות סיכום הקורס	13.3.24 קמפוס יום הצגת מחקרים ופרוייקטים מסיימי מסטר השיעור ייחל ב 14.00
--	--

- הקורס דינמי, משולב בהתנסויות ודיונים ולאור זאת יתכנו שינויים בסדר השיעורים ו/או שלא יכוסו כל הנושאים הרשומים לעיל.

מקורות מומלצים /חובה לקריאה (מקורות חובה מסומנים בכוכבית)

- *וינטראוב נ. ושות' (2007) ריפוי בעיסוק בקרב אוכלוסייה עם ליקויי למידה לאורך מעגל החיים. נייר עמדה. כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק 135, 16 (3) H131- H135
- *פריד א. ריפוי בעיסוק טיפול הומניסטי (2010) בן שמן, האוניברסיטה הפתוחה
- *שרפי, כ. ורוזנבלום ש. (2014). לקויות למידה בקרב בוגרים: יישום מודל הבריאות העולמי (ICF) כמפתח להבנה של צורכי הפרט – מאמר עמדה. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית, גיליון מיוחד בנושא לקויות למידה והפרעות קשב: תאוריה, מחקר ומדיניות, כרך כב', 39, 205-220.
- *נייר עמדה בריפוי בעיסוק בנושא: תפקידם של מרפאים בעיסוק בהתערבות בילדים, נוער ומבוגרים עם אבחנות של הפרעות נוירו- התפתחותיות (Neurodevelopmental disorder– NDD) הפרעת למידה ספציפית (SLD) הפרעת קשב ופעלתנות-יתר (ADHD), הפרעה התפתחותית בקואורדינציה (DCD). השירות הארצי לריפוי בעיסוק במשרד הבריאות, 20.2.22.
- Christiansen, C. H. (1999). Defining lives: Occupation as identity: An essay on competence, coherence, and the creation of meaning. *American Journal of Occupational Therapy*, 53(6), 547-558.
- Fuller-Thomson, E., Carroll, S. Z & Yang, W. (2018). Suicide Attempts Among Individuals With Specific Learning Disorders: An Under-recognized Issue. *Journal of Learning Disabilities*, 51(3) 283–292.
- Hammell, K. W. (2004). Dimensions of meaning in the occupations of daily life. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(5), 296-305.
- *Josman, N., & Rosenblum, S. (2018). A metacognitive model for children with atypical brain development. In N. Katz (Ed.), *Cognition, occupation, and participation across the life span: Neuroscience, neurorehabilitation and models for intervention in occupational therapy* (pp. 223–248). Bethesda, MD: AOTA Press
- *Polatajko, H. J. (1992). Naming and framing occupational therapy: a lecture dedicated to the life of Nancy B. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 59(4), 189-199.
- Poulsen, A. A., Rodger, S., & Ziviani, J. M. (2006). Understanding children's motivation from a self-determination theoretical perspective: Implications for practice. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53(2), 78-86.
- Rosenbaum, P., & Gorter, J. W. (2012). The 'F-words' in childhood disability: I swear this is how we should think!. *Child: care, health and development*, 38(4), 457-463.
- *Rosenblum S (2017) Towards Daily Function Homeostasis: A Conceptual Health Framework and Keys for Action. *Journal of Family Medicine Disease Prevention* 3, 2, 1-10.
- Snowling, M. J. (2012). Editorial: Seeking a new characterization of learning disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 53(1), 1-2.
- Stoffel, V. G. (2015). Engagement, Exploration, Empowerment. *American Journal of Occupational Therapy*, 69(6), 6906140010p1-6906140010p8.
- Yerxa, E. J. (1993). Occupational science: A new source of power for participants in occupational therapy. *Journal of Occupational Science*, 1(1), 3-9.

רשימת מקורות - כללי

- הוזמי, ב. (2021). זהות של מסוגלות. ירושלים: כרמל.
- ורד, ע. (2008). מבוגרים לקויי למידה מצליחים במעגל החיים. עבודת גמר מחקרית המוגשת כמילוי חלק מהדרישות לקבלת מוסמך האוניברסיטה. חיפה: אוניברסיטת חיפה, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות ביה"ס לעבודה סוציאלית.
- לוי, מ. (2006). כל ילד חושב אחרת – דרך צלחה ללקויי למידה ולבעלי הפרעות קשב. מושב בן שמן: מודל הוצאה לאור בע"מ. סימן טוב מ. (2016). תלמיד לחיים. ראשון לציון: ידיעות אחרונות וספרי חמד.
- סליגמן, מ.א. פ. (2005). אושר אמיתי, הגשמה עצמית באמצעות פסיכולוגיה חיובית. תל אביב: מודן.
- עינת, ע. (2000). מפתח לדלת נעולה, לפרוץ את מחסום הדיסלקסיה. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- רוזנבלום, ש. ווינטראוב, נ. (2007). ליקויי למידה וריפוי בעיסוק בישראל: סקירה של המחקר והעשייה בתחום כפי שבאו לידי ביטוי בפרסומים בכתב העת הישראלי לריפוי בעיסוק IJOT. כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק 135, 16 (3) H137-H158

רוזנברג, מ. (1996). מיפוי אבחונים לאיתור ליקויי למידה ותפקוד. קרית ביאליק: הוצאת אה.

- Aldous, C. R. (2014). Attending to Feeling: It May Matter More than You Think. *Creative Education*, 2014.
- Allan, C., Campbell, W. N., Guptill, C. A., Stephenson, F. F., & Campbell, K. E. (2006). A conceptual model for interprofessional education: The International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). *Journal of Interprofessional Care*, 20 (3): 235 – 245.
- Bjorklund, D. F. (2000). Children's thinking. Developmental function and individual differences, Australia: Wadsworth Thomason learning.
- Blank, R., Barnett, A., Cairney, J., Green, D., Kirby, A., Polatajko, H., Rosenblum, S., Sugden, D., Wilson, P., & Vinvon, S. (2019). International clinical practice recommendations on the definition, diagnosis, assessment, intervention, and psychosocial aspects of developmental coordination disorder. *Developmental Medicine and Child Neurology*, EACD RECOMMENDATIONS, p1-44.
- Cermak, S.A., & Larkin, D. (2002). Developmental coordination disorder. Canada: Delmar.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual review of psychology*, 64, 135-168.
- Dawson, p., & Guare, R. (2004). Executive skills in children and adolescence. London; Guilford press
- Fogel, Y., Rosenblum, S., & Josman, N. (2020). Environmental factors and daily functioning levels among adolescents with executive function deficits. *British Journal of Occupational Therapy*, 83(2), 88-97.
- Fogel, Y., Rosenblum, S., Hirsh, R., Chevignard, M., & Josman, N. (2020). Daily Performance of Adolescents with Executive Function Deficits: An Empirical Study Using a Complex-Cooking Task. *Occupational Therapy International*, 3051809.
- Fogel, Y., Josman, N., & Rosenblum, S. (2021). Exploring the Impacts of Environmental Factors on Adolescents' Daily Participation: A Structural Equation Modelling Approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. *Public Health*, 18, 142. <https://dx.doi.org/10.3390/ijerph18010142>.
- Fogel, Y., Gross, H., Adler, M., & Rosenblum, S. (2021). Adolescents' Daily Routines: Reliability and Validity of the DAY-Opp Questionnaire; An Exploratory Study. *The Open Journal of Occupational Therapy*, 9(1), 1-11.
- Frisch, C., & Rosenblum, S. (2014). Reliability and validity of the executive function and occupational routines scale (EFORTS). *Research in developmental disabilities*, 35(9), 2148-2157.
- Frisch, C., Tirosh, E., & Rosenblum, S. (2020). Parental occupation executive training (POET): An efficient innovative intervention for young children with attention deficit hyperactive disorder. *Physical & occupational therapy in pediatrics*, 40(1), 47-61.
- Frisch, C., Tirosh, E., & Rosenblum, S. (2023). Children with ADHD Symptomatology: Does POET Improve Their Daily Routine Management?. *Children*, 10(6), 1083.
- Grinblat, N., & Rosenblum, S. (2016). Why are they late? Timing abilities and executive control among students with learning disabilities. *Research in developmental disabilities*, 59(9), 105-114.
- Grinblat, N., & Rosenblum, S. (2022). Work participation, sensory processing and sleep quality in adults with attention-deficit hyperactive disorder. *Work*, 73(4), 1235-1244.
- Grinblat, N., & Rosenblum, S. (2023). Work-MAP Telehealth Metacognitive Work-Performance Intervention for Adults With ADHD: Randomized Controlled Trial. *OTJR: Occupational Therapy Journal of Research*, 15394492231159902
- Hale, J. B., & Fiorello, C. A. (2004). School neuropsychology. A practitioner's handbook. New York: Guilford Learning-Disability-Quarterly. Win 2004; Vol 27 (1)-special issue devoted to the social-emotional side of learning disabilities. 2005 vol. 28.
- Leventhal, H., & Scherer, K. (1987). The relationship of emotion to cognition: A functional approach to a semantic controversy. *Cognition and emotion*, 1(1), 3-28.
- Levine, M.D., & Reed, M. (2001). *Developmental variation and learning disorders*. Cambridge and Toronto: Educators publishing Services, Inc.
- Lopez, S. J., & Snyder, C. R. (Eds.). (2011). *The Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press.
- Maier, A., Fisher, O., Bar-Ilan, R. T., Boas, N., Berger, I., & Landau, Y. E. (2014). Effectiveness of Cognitive-Functional (Cog-Fun) occupational therapy intervention for young children with attention deficit hyperactivity disorder: A controlled study. *American Journal of Occupational Therapy*, 68(3), 260-267.
- Meltzer, L. (Ed.). (2018). *Executive function in education: From theory to practice*. Guilford Publications.

- Morton, J. (2008). *Understanding developmental disorders: A causal modelling approach*. John Wiley & Sons.
- Pohlman, C. (2008). *Revealing minds: assessing to understand and support struggling learners*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Poulsen, A. A., & Ziviani, J. M. (2004). Can I play too? Physical activity engagement of children with developmental coordination disorders. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(2), 100-107.
- Roffman, A. J. (2002). *Meeting the challenges of learning disabilities in Adulthood*. Baltimore: P.H. Brookes.
- Rosenblum, S. (2015). Do Motor Ability and Handwriting Kinematic Measures Predict Organizational Ability among Children with Developmental Coordination Disorders?, *Human Movement Science*, 43, 201-215.
- Rosenblum, S. (2018). Where from, Where to, Why, and How? The Daily Functional Journey as a Source of Meaning and Self-creation. *The Israeli Journal of Occupational Therapy*, 27, 1, E8-28.
- Rosenblum, S., & Engel-Yeger, B. (2014). Predicting participation of children with DCD. *Current Developmental Disorders Reports*, 1, 109-117.
- Rosenblum, S., Ezra Zandani, I., Deutsch-Castel, T., & Meyer, S. (2019). The Child Evaluation Checklist (CHECK): A screening questionnaire for detecting daily functional "red flags" of under-recognized neurodevelopmental disorders among preschool children. *Occupational Therapy International*
- Rosenblum, S., Navon, H., & Meyer, S. (2021). Being late for school as related to mothers and children's executive functions and daily routine management. *Cognitive Development*, 57, 101005
- Rosenblum, S., Frisch, C., Deutsh-Castel, T., & Josman, N. (2015). Daily functioning profile of children with attention deficit hyperactive disorder: A pilot study using an ecological assessment. *Neuropsychological rehabilitation*, 25(3), 402-418
- Rosenblum, S. & Yom-Tov, E. (2017). Seeking Web-Based Information About Attention Deficit Hyperactivity Disorder: Where, What, and When. *Journal of Internet Medical Research*, 19,4, E126.
- Salminen, A. L., Harra, T., & Lautamo T. (2006). Conducting case study research in occupational therapy. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53, 3-8.
- Sharfi, K., & Rosenblum, S. (2014). Activity and participation characteristics of adults with learning disabilities – A review. *PLoS one* 9 (9), e106657.
- Sharfi, K., & Rosenblum, S. (2015). Sensory Modulation and Sleep Quality among Adults with Learning Disabilities: A Quasi-Experimental Case-Control Design Study. *PLoS one*, 10(2), e0115518.
- Sharfi, K., & Rosenblum, S. (2016). Executive Functions, Time Organization and Quality of Life among Adults with Learning Disabilities. *PLoS one*, 11(12), e0166939.
- Sharfi, K., Rosenblum, S & Meyer, S. (2022) Relationships between executive functions and sensory patterns among adults with learning disabilities as reflected in their daily functioning. *PLoS ONE* 17(4): e0266385
- Ziviani, J., Poulsen, A., & Cuskelly, M. (Eds.). (2012). *The art and science of motivation: A therapist's guide to working with children*. Jessica Kingsley Publishers.

*באתר הקורס ניתן למצוא טבלה המפרטת את מגוון כליי האבחון שפותחו במסגרת המעבדה לתפקוד אנושי מורכב והשתתפות, כולל מקורות של כלים שפורסמו. באתר המעבדה ניתן למצוא את כל הכלים שפותחו ותעודות זהות שלהם:

<https://chap.haifa.ac.il/he/>

התחברו למתרחש במעבדה גם בפייסבוק:

<https://www.facebook.com/CHAPLaboratory>

באתר הקורס במודל מאמרים אודות מודלים/מסגרות התיחסות שמהם ניתן לבחור, ניתן להציג גם מודלים/מסגרות התיחסות שלא מופיעים שם.

ניתן להתייעץ עם המרצה בנוגע להצגה ובכלל במייל או במפגש זום לכל אורך הקורס.